

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ з самостійної роботи студентів /СРС/

з теми

**«Типи лісів, рослинність, головні лісоутворюючі породи, їх
народногосподарське значення, використання, охорона»**

Курс: II

Факультет: фармацевтичний

Затверджено
на методичній нараді кафедри
“ 28 “ серпня 2023 р.

Протокол № 1.

Зав.кафедри

д.м.н., проф. Рожковський Я.В.

Одеса – 2023 р.

Тема: «Типи лісів, рослинність, головні лісоутворюючі породи, їх народногосподарське значення, використання, охорона» - 2 год.

1. Актуальність теми

У сучасному науковому розумінні ліс – один із найважливіших компонентів біосфери, який забезпечує і підтримує екологічну рівновагу на планеті. В умовах науково-технічного прогресу і небувалого антропогенного тиску на довкілля, лісові екосистеми, виконуючи ряд унікальних середовищестабілізуючих функцій, відіграють неоціненну роль у нейтралізації шкідливої дії наслідків господарської діяльності людини, є незамінним фактором культурного і соціального значення та забезпечення сталого розвитку. Тому, перший пункт Віденської декларації, прийнятої на Міністерській конференції країн Європи у квітні 2003 року, проголошує: “Ліси є основою життя на Землі. Підтримуючи ліси, ми підтримуємо життя земної цивілізації...”.

Україна, незважаючи на невелику лісистість території – 15,7%, за площею та запасами лісу європейська лісова держава. За площею вкритих лісовою рослинністю земель (9,49 млн. га) вона займає восьме місце в Європі (без урахування Російської Федерації). Загальний запас деревини досягає 1,8 млрд. м³. За останні 40 років лісовкрита площа збільшилася на 31,8%. Проте, фактична лісистість території країни є однією з найнижчих у Європі. Для досягнення оптимальних її показників (19-20%) необхідно збільшити площу лісів щонайменше на 2-2,5 млн. га. Це сприятиме підтриманню екологічної рівноваги практично на всій території країни, збільшенню ресурсного потенціалу лісів.

На сучасному етапі ведення лісового господарства в Україні зводиться до безперервного, невиснажливого і раціонального користування лісом з метою задоволення потреб національної економіки у деревині та недревних ресурсах, використання, збереження та відтворення його кліматорегулюючих, ґрунтозахисних, водорегулюючих, природоохоронних, санітарно-гігієнічних, рекреаційних, історикокультурних, естетичних та інших корисних функцій. Підписавши у травні 2003 р. “Рамкову конвенцію про охорону та сталий розвиток Карпат”, Україна задекларувала перехід на європейські принципи екологічно збалансованого управління лісами та оптимізацію лісокористування на засадах сталого ведення лісового господарства.

2. Навчальні цілі:

В результаті самостійної проробки цієї теми студенти повинні:

- знати:

- типи лісів, рослинність, що властива для кожного з типів лісу;
- головні лісоутворюючі породи, їх значення для народного господарства;
- їх раціональне використання та охорона.

- вміти:

- розрізняти різні види лісів;
- визначати рослинність різних ботаніко-географічних зон України

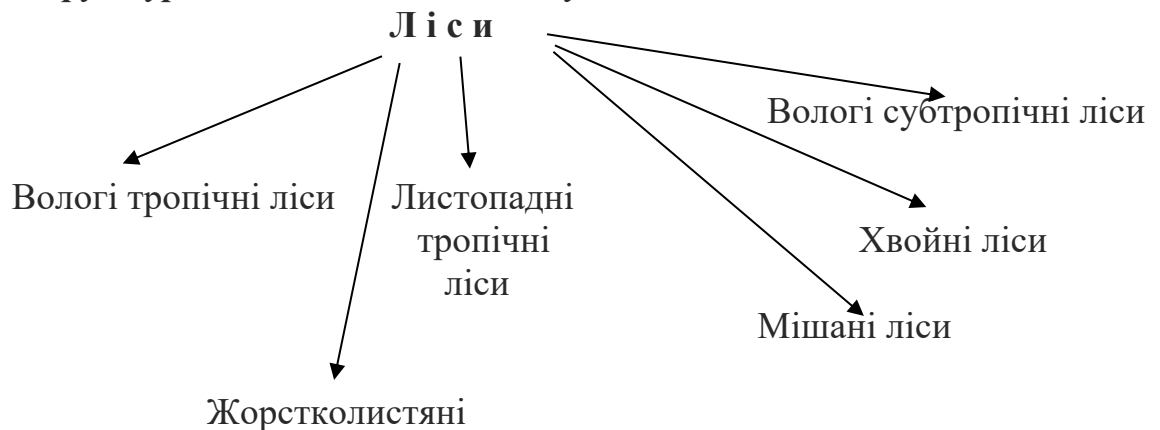
3. Матеріали для доаудиторної підготовки студентів.

3.1. Основні базові знання, вміння, навички, які необхідні для самостійного вивчення і засвоєння теми і які базуються на між-дисциплінарних зв'язках:

№ №	Дисципліна	Знати	Вміти
1	2	3	4
	1. Біологія з основами генетики 2. Загальна та аналітична хімія 3. Ділова українська мова за професійним спрямуванням 4. Латинська мова		

3.2. Зміст теми.

Структурно-логічна схема змісту теми

3.3. Рекомендована література:

1. Сербін, А. Г. Фармацевтична ботаніка : підруч. / А. Г. Сербін, Л. М. Сіра, Т. О. Слободянюк; за ред. Л. М. Сірої. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2015. – 420 с.
2. Фармацевтична ботаніка. Модуль 1, III семестр. Навчальний посібник в схемах та таблицях для студентів фармацевтичних факультетів. / Корнієвський Ю.І., Корнієвська В.Г., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ Запоріжжя, 2016. – 94 с.
3. Анатомія та морфологія рослин у рисунках / Т. Н. Гонтовая, В. П. Руденко, Л. М. Серая, В. П. Гапоненко, А. Г. Сербин, Т. В. Опрошанська, В. В. Машталер, О. С. Мала, С. В. Романова – Х. : НФаУ, 2014. – 63 с.
4. Систематика рослин у рисунках: [навч. посіб для студ. вищих навч. закладів] / [уклад.: Т. В. Опрошанська, В. П. Руденко, В. В. Машталер, О. С. Мала.] – Х. : НФаУ, 2015. – 65 с.
5. Фармацевтична ботаніка. Морфологія генеративних органів. / Корнієвська В.Г., Корнієвський Ю.І., Панченко С.В., Іванкіна Н.М. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, -2015. – 108 с.
6. Pharmaceutical botany: textbook / Т.М.Gontova, А.Н.Serbin, S.М.Marchyshyn; edited by Т.М.Gontova. – Ternopil: TSMU, 2018 p. – 380 p.

Допоміжна:

1. Систематика рослин у запитаннях і відповідях. Модуль 2. Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Фармація» та «ТПКЗ». / Корнієвський Ю.І., Корнієвська В.Г., Шкроботько П.Ю., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, - 2015. – 111 с.
2. Фармацевтична ботаніка. Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять та самопідготовки студентів фармацевтичних факультетів. / Корнієвська В.Г., Корнієвський Ю.І., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, 2016. – 82 с.
3. Ботаніка. «Крок 1. Фармація». Модуль 1, 2. Збірник тестів з поясненнями для контролю знань та підготовки до ліцензійного екзамену студентів II-III курсу фармацевтичних факультетів спеціальності «Фармація» та «ТПКЗ». / Корнієвський Ю.І., Сербін А.Г., Корнієвська В.Г., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ, Запоріжжя, 2016. – 216 с.
4. Анатомія рослин. Модуль 1./ Ю.І.Корнієвський, В.Г.Корнієвська, П.Ю.Шкроботько/ Рекомендовано МОН України лист від 27.11.2012 №23-01-25/308 .-Запоріжжя:ЗДМУ, 2013.-103с.

5.Фармацевтична ботаніка. Крок-1. Методичні рекомендації для виконання лабораторних занять та самопідготовки студентів фармацевтичних факультетів. / Корнієвська В.Г., Корнієвський Ю.І., Панченко С.В. – Вид-во ЗДМУ Запоріжжя, 2016. – 84 с.

Інформаційні ресурси

1. Botany in figures. Text & multimedia lectures [Електронний ресурс] / Т. N. Gontovaya, V. P. Rudenko, Ya. S. Kichimasova, V. P. Garonenko, M. A. Kulagina. – Електрон. текстові, граф. дані (1,31 Гб). – Х. : НФаУ, 2012. – 1 електр. опт. диск (CD-ROM); кол. сист. вимоги: ПК 486 та вище; 8 Мб ОЗУ; Win 98, WinXP, Win 7; SVGA 32768 та більше кол. ; 640x480; 4x CD-ROM дисковод; 16 біт. зв. карта. – Диск у контейнері 18x13 см.

2. Матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни «Фармацевтична ботаніка», які розміщені на сайті центру дистанційних технологій навчання ОНМедУ. – Режим доступу : <https://moodle.odmu.edu.ua/course/view.php?id=257>

3. Офіційний сайт наукової бібліотеки ОНМедУ: <https://onmedu.edu.ua/biblioteka/>

4. Сторінка методичної роботи кафедри на сайті ОНМедУ: <https://info.odmu.edu.ua/chair/pharmacognosy/files>

3.4. Орієнтуюча картка для самостійної підготовки студента з використанням літератури з теми:

№	Основні завдання	Відповідь студента
1	Дайте визначення поняттю «ліс». Наведіть приклади лікарських рослин, що ростуть у лісі.	
2	Що таке біоценоз та біогеоценоз?	
3	Що таке фітоценоз?	
4	В чому полягає мобільність фітоценозів? Їх економічне значення	
5	За якими ознаками	

	класифікують фітоценози?	
6	Дайте визначення поняттю «асоціація»	
7	Що об'єднує формація? Наведіть приклади	
8	Який вид називається домінуючим?	
9	Надайте тлумачення поняття «рослинність»	
10	Надайте тлумачення поняття «біом»	

3.5. Матеріали для самоконтролю.

3.5.1. Питання для самоконтролю.

1. Вкажіть типи рослинного покриву Землі.
2. Які типи лісів ви знаєте?
3. Охарактеризуйте вологі тропічні ліси.
4. Опишіть рослинність Лісостепу України.
5. Дайте характеристику рослинності Полісся України.
6. Охарактеризуйте листопадні тропічні ліси.
7. Особливості мішаних лісів.
8. Що характерно для вологих субтропічних лісів?
9. Які види рослин поширені у жорстколистяних лісах.
10. Опишіть хвойні ліси.

3.5.2. Тестові завдання для самоконтролю.

1. На підставі даних щодо розподілу рослинності на території України встановлено: найбільш поширений тип рослинності....

- А* ліс,
В степ,
С луки,
Д болото,
Е солончаки.

2. На формування біоценозів впливає сукупність чинників, але вирішальне значення має абіотичний, а саме:

- А фітогенний,*
- В антропогенний,*
- С мікрогенний,*
- Д зоогенний,*
- Е кліматичний.*

3. Доведено, що ярусність рослинних угруповань України найчіткіше проявляється...

- А на болотах,*
- В у степах,*
- С в лісах,*
- Д на луках,*
- Е на солончаках.*

4. Дослідження показали, що азональне рослинне угруповання, представлене багаторічними трав'янистими мезофітами, являє собою...

- А луг,*
- В степ,*
- С -,*
- Д ліс,*
- Е болото.*

5. Після екскурсій у широколистяні ліси Північного регіону України студенти констатували, що найчастіше лісоутворюючою породою є..

- А тополя чорна,*
- В береза повисла,*
- С модрина сибірська,*
- Д горобина звичайна,*
- Е дуб звичайний.*

6. Багато видів орхідей є типовими рослинами вологого тропічного лісу; вони поселяються на інших рослинах, переважно деревовидних, самотійно харчуються, але не паразитують; їх називають:

- А епіфіти,*
- В паразити,*
- С напівпаразити,*
- Д ефемери,*
- Е ефемероїди.*

7. У хвойних лісах України домінують види родів:

- А туя, ялівець,*
- В береза, дуб,*

С кедр, модрина,
Д сосна, ялина,
Е тис, ялиця.

8. Серед рослин листяного лісу переважали однодомні високі дерева, покриті товстою темно-сірою корою з глибокими тріщинами. Листки короткочерешкові, перистолопатеві, опушені знизу. Плоди – жолуді з шипиком на верхівці. Отже, домінуючий вид -

А Quercus robur,
В Robinia pseudoacacia,
С Aesculus hippocastanum,
Д Tilia cordata,
Е Betula verrucosa.

9. У хвойному лісі домінували види роду ялиця –

А Abies,
В Larix,
С Picea,
Д Pinus,
Е Juniperus.

10. В оранжерейній колекції рослин вологих тропіків є види, які поселяються здебільшого на деревах, самотійно живляться, мають повітряні корені. Все це притаманне:

А паразитам,
В ксилофітам,
С ефемероїдам,
Д ефемерам,
Е епіфітам.

Методичні рекомендації склала С.І. Богату доцент Богату С.І.